

Script Armando-theatermonoloog 2 ‘Na de bevrijding.’ (Versie 2020)

Dit is deel 2 van een theatermonoloog op grond van het boek ‘De straat en het struikgewas’ van Armando.

Deel 1 heet ‘De jongen en de oorlog’ en gaat over omzwervingen van de tiener Armando in de bossen bij Kamp Amersfoort.

Deel 2 gaat over de bevrijding en de verwerking van de oorlog. En over een verblijf van Armando in het land van de voormalige vijand.

(A. van Lenthe, Deventer, avanlenthe@hetnet.nl, 06-15091147)

Inhoud:

Na de bevrijding is de oorlog afgelopen, zou je zeggen. Maar mensen die de oorlog hebben meegemaakt, dragen die oorlog jarenlang met zich mee.

Voor de jonge schrijver en journalist Armando is dat een zware last. Hij is vooral geïnteresseerd in de daders en gaat eind 1945 meteen naar het land van de voormalige Vijand.

Het vergaat de voormalige Vijand slecht. Ze is verslagen, ze is knock-out, ze praat er liever niet meer over, ze moet weer op de been zien te komen.

Publieksgroep: jongeren en volwassenen.

Geschikt voor middelbare scholen, musea en kleine theaters

Duur: 25 minuten (Deel 1 en deel 2 duren 50 minuten)

Muziek: accordeon of viool.

Begin.

Er zijn twee soorten mensen: 1 mensen die de oorlog hebben meegemaakt (daar komen er steeds minder van) en mensen die de oorlog niet hebben meegemaakt (daar komen er steeds meer van)

Ik hoor tot de eerste groep, ik heb de oorlog meegemaakt, ik moet mijn herinnering kwijt.

Trek je er maar niks van aan!

Het is mijn oorlog, niet die van jullie.

(Muziek)

Toen de oorlog eindelijk was afgelopen, haalden de mensen opgelucht adem.

Ze lachten, ze zongen, ze gaven elkaar een arm en huppelden door de straat.

Soms bleven ze ineens staan en gingen het volkslied zingen, midden op straat.

Er waren miljoenen mensen omgekomen, daar dachten de overlevenden niet aan: zij hadden het overleefd, zij haalden opgelucht adem.

(Einde muziek)

Zo, de oorlog zat erop.

Nu ving het normale leven aan.

Nou, om je de waarheid te vertellen: ik vond het tamelijk saai en voorspelbaar.

De mensen vertelden elkaar hoe het allemaal gegaan was in de oorlog.
De één wist het nog beter dan de ander.
Degenen die de hele oorlog binnen hadden gezeten, hun radio's hadden ingeleverd en geen verzetskranten hadden gelezen, wisten het nog het beste.

Een sigarenwinkelier had een tijdschrift voor zijn raam gehangen. Met foto's van concentratiekampen. Stapels lijken en ook de beulen zelf.
De onderschriften spraken van onmensen of beestmensen.
Zal ik je eens wat vertellen? Dat zijn geen onmensen of beestmensen, ben je gek, dat zijn mensen! Alleen mensen zijn tot zulke dingen in staat.

'Ik had nooit aan politiek moeten doen!'
Meer zei hij niet.
Zijn zoon was gesneuveld in dienst van de Duitsers, hij was een hoogwaardigheidsbekleder, hij had als een pauw in het rond gestapt in zijn mooie uniform en nu alleen maar deze zin.
Het viel me van hem tegen.

'Heb ik dan alles verkeerd gedaan?' vroeg de man en hij tilde langzaam zijn armen op,
Ze hadden hem te pakken, ze hadden hem een paar keer geslagen, ze sloegen hem.
Ja, hij had alles verkeerd gedaan.
Hij had openlijk partij gekozen voor de vijand. Zonder mededogen voor plant, dier of mens.
Nu hadden ze hem te pakken.

Wat me niet beviel, was het volgende.
Een tierende menigte dreef twee kaalgeschoren meiden voort
Men sloeg en schopte de meiden.
Iemand zei: 'In de tijd dat de mensen zoveel te lijden hadden van de bezetters, gingen die met ze om, kregen ze goed te eten en van alles'.
Dat begreep ik wel, maar het beviel me niet.
Met z'n allen tegen twee, kunnen jullie wel?
En: hadden ze zelf een poot uitgestoken, toen het erom ging?

Op de markt stond een magere standwerkster met groente.
Ze zette een stem op, ze wees op deze en gene, ze zei 'Jij en jou', ze zei 'Pak an! ', ze zei: 'Moet jij niks!', ze zei: 'Niet weglopen jij, jij hebt geld zat!'
'Een jodin', fluisterde men, 'een jodin'.
Ze stonden in drommen naar haar te kijken, overdonderd en bedremmeld.
'Wat zijn ze toch brutaal, de joden, ze zijn nog steeds brutaal'.
De vrouw deed het goed, ze verkocht alles wat ze aan groente had meegenomen.

De joden konden hun eigen huizen niet meer in.
Er was een ander slot op de deur gezet, er woonden andere mensen, de huisraad was verkocht.
Opgestaan plaats vergaan.

-He, jij woont toch hier in deze straat?
-Ja, hoezo?
-Woon je hier al lang?
-Ja, we zijn hier 7 jaar geleden komen wonen, vlak voor de oorlog.

-Nou ik kan me herinneren, een paar jaar geleden woonden er hier joodse mensen. Zijn die ooit teruggekomen? Weet je dat?
-Even denken....Waren dat joden zeg je?
-Ja
-Even denken. O, misschien waren dat die mensen die drie huizen van ons af woonden. Ja wat is daar ook al weer mee gebeurd? Wacht, ik zal het even aan m'n moeder vragen.. Mam!
-Ja, wat nou weer.
-Weet je nog van die joden die verderop woonden?
-Ja, wat is er mee?
-Hij vraagt wat er van ze geworden is. Zijn die eigenlijk ooit teruggekomen?
-Welnee.
-Zijn ze dood?
-Ja natuurlijk.
-Je hoort het. Die zijn er niet meer.

De één was dood en de ander moest nog een poosje verder leven.

(Muziek)

Hij was schrijver en journalist, hij ging naar het land van de verslagen vijand.
Hij wilde weten hoe de soldaten er zonder uniform uitzagen en of ze nog zo schreeuwden.
Ze spraken, ze konden spreken.
Hoe was het mogelijk.

Hij reisde naar Berlijn.
De ramen van de trein waren met bruin papier dichtgeplakt. Niemand kon naar buiten kijken, niemand mocht zien hoe het land erbij lag.
Alles was plat gegoooid, alles lag aan puin.
Ze schaamden zich de Duitsers, ze schaamden zich kapot.

Ja, zeiden ze, dat moet erg geweest zijn de concentratiekampen.
Dat nemen ze ons erg kwalijk, dat moet heel erg geweest zijn.
Ja, zei ik, dat schijnt heel erg geweest te zijn, de concentratiekampen.

Ze zeiden niet veel, de Duitsers. Ze likten hun wonden, ze betreurden hun doden...
Ze moesten toegeven: ze waren begonnen, maar in zekere zin hadden zij zelf ook onder de oorlog geleden.
In zekere zin.
Ze hadden allemaal doden in de familie.
De meeste vrouwen hadden geen man meer, die vrouwen stonden er nu alleen voor.
De meeste kinderen hadden geen vader meer
En waarom dan nog die bombardementen? Ze waren toch al verslagen?
Het leek wel of de hele wereld zich tegen Duitsland keerde.
Ja, dat was ook zo.

(Muziek)

In Berlijn zijn 50 duizend Berlijners door bombardementen omgekomen.
Nog zieliger schijnt te zijn dat er 3 duizend dieren van de dierentuin Het Zoo het niet hebben overleefd.

De leeuwen en de giraffen liepen vrij door de stad, de apen zaten overal in de bomen.
Een struisvogel heeft het overleefd.
Een oppasser was gesteld op het dier en nam de struisvogel mee naar huis.
Zeg, ik heb iemand bij me, ik heb iemand meegenomen als je het goed vindt!
Ik weet niet of hij aan tafel mee at, maar hij heeft het gered.

‘Weet u wie er wel uit de oorlog teruggekomen zijn?’ vraagt een vrouw in een cafe. ‘De zuiplappen en de ruziezoekers! Die zijn terug gekomen. Hun vrouwen zeggen nu: was de mijne maar gesneuveld. Maar nee, die zijn terug gekomen!’

‘De meeste kinderen uit mijn klas hadden hun vader verloren. En mijn vader was terug gekomen!
Nou dat heb ik geweten
Als je vader gesneuveld was, werd je voor vol aan gezien.
Wanneer ie gewoon terug gekomen was, zeiden ze: an zal je vader niet echt gevochten hebben!’

In Berlijn stapt een man uit de tram.
Hij groet ter afscheid de bestuurder.
Hij steekt zijn hand schuin naar voren. Heil Hit... zegt hij, hij bedenkt zich.
Heil Hitler heeft hij 10 jaar gezegd, dat leer je niet zo snel af.

Ik zit in een café met mensen te praten.
Iemand zegt: ‘De joden besloten al in 1911 op een congres om de Duitse beschaving te ondermijnen, wisten jullie dat?’
Hij moet zijn mond houden. Iemand anders zegt: ‘Reden Sie doch keine Unsinn nazi!’
Hij heeft als bijnaam nazi.
Geen nasi maar nazi.

‘O, bent u Hollander. Weet u dat er in Holland heel wat nazi’s zitten? Ik heb ze ontmoet hoor!
Ik begrijp dat ook wel. Lang niet alles was slecht bij de nazi’s Wij arbeiders bijvoorbeeld hadden het goed.
O, heeft u dat meer gehoord?’

Een man zegt: ‘Ik was in Rusland aan het front, 40 graden koud. De jongeren zeggen dat ik verzet had moeten plegen. Echt waar, dat zeggen ze. Dan moet ik heel hard lachen! Als frontsoldaat verzet plegen, zeg toch niet zoiets doms!’

Ik spreek met jonge Berlijners.
Ze vragen zich af of ze in Nederland nog steeds een hekel aan de Duitsers hebben.
Ze denken zelf van wel. Nou daar hebben de Nederlanders groot gelijk in: het deugt niet in Duitsland.
Het deugt niet en dat is de schuld van de ouders of van de staat, dat is nagenoeg hetzelfde.
Ze willen graag van mij horen dat Duitsers nazi’s of fascisten zijn.

(Muziek)

(Slaat het stof van zijn kleren)
Zo! De oorlog is voorbij, het zit erop, we praten er niet meer over.
Mensen die de oorlog niet hebben meegemaakt, moet je er niet mee lastig vallen.

Wat moet je ermee..?
Het is mijn oorlog, niet die van jullie.

(Gaat zitten)

(Muziek uit)

Einde.